
---

4. FELADATSOR
MATEMATIKAI STRUKTÚRÁK (MMN103G)
2009/2010. ŐSZI FÉLÉV

Hálók

Azt mondjuk, hogy **az $\mathbf{L}$ háló ábrázolható halmazokkal**, ha van olyan X halmaz és $H \subseteq P(X)$, hogy $(H; \cap, \cup)$ háló, amely izomorf $\mathbf{L}$ -l.

---

1. Feladat. Mutassuk meg, hogy ha az $\mathbf{L}$ háló ábrázolható halmazokkal, akkor bármely $a, b, c \in L$ -re teljesül, hogy $a \wedge (b \vee c) = (a \wedge b) \vee (a \wedge c)$.

2. Feladat. Mutassuk meg, hogy bármely háló tetszőleges a, b, c elemére teljesülnek az

$$\begin{aligned}(a \wedge c) \vee (b \wedge c) &\leq (a \vee b) \wedge c, \\ (a \wedge b) \vee c &\leq (a \vee c) \wedge (b \vee c), \\ (a \wedge c) \vee (b \wedge c) &\leq ((a \wedge c) \vee b) \wedge c\end{aligned}$$

egyenlőtlenségek.

3. Feladat. Mutassuk meg, hogy tetszőleges $\mathbf{L}$ hálóra az alábbi állítások ekvivalensek:

- bármely $a, b, c \in L$ -re, ha $a \leq c$, akkor $(a \vee b) \wedge c \leq a \vee (b \wedge c)$,
- bármely $a, b, c \in L$ -re, ha $c \leq a$, akkor $a \wedge (b \vee c) \leq (a \wedge b) \vee c$,
- bármely $a, b, c \in L$ -re $(a \wedge c) \vee (b \wedge c) = ((a \wedge c) \vee b) \wedge c$.

Mutassunk olyan legalább ötelemű $\mathbf{L}_1$, illetve $\mathbf{L}_2$ hálót, amelyben teljesülnek, illetve nem teljesülnek a fentiek.

4. Feladat. Mutassuk meg, hogy tetszőleges $\mathbf{L}$ hálóra az alábbi állítások ekvivalensek:

- bármely $a, b, c \in L$ -re $a \vee (b \wedge c) = (a \vee b) \wedge (a \vee c)$,
- bármely $a, b, c \in L$ -re $(a \wedge b) \vee (b \wedge c) \vee (c \wedge a) = (a \vee b) \wedge (b \vee c) \wedge (c \vee a)$.

Mutassunk olyan legalább ötelemű $\mathbf{L}_1$, illetve $\mathbf{L}_2$ hálót, amelyben teljesülnek, illetve nem teljesülnek a fentiek.

Legyen $\mathbf{L}$ tetszőleges korlátos háló, $a, b \in L$. Azt mondjuk, hogy a b elem **komplementuma** a -nak, ha $a \wedge b = 0$ és $a \vee b = 1$.

---

5. Feladat. Mutassunk olyan legalább ötelemű véges hálót, amelyben

- (a) egyik elemnek sincs komplementuma,
- (b) van olyan elem, amelynek van és van olyan elem, amelynek nincs komplementuma,
- (c) minden elemnek van komplementuma.

Amikor van komplementum, akkor egyértelmű-e az?

6. Feladat. Legyen X tetszőleges halmaz, $A, B \subseteq X$. Igaz-e, hogy ha $A \cap B = \emptyset$ és $A \cup B = X$, akkor $B = X \setminus A$?

7. Feladat. Tekintsük az A/α ekvivalenciarelációt az A halmazon, amelyet a hozzájuk tartozó osztályozással adtunk meg:

- (a) $A = \{1, 2, 3, 4\}$, $A/\alpha = 1|23|4$,
- (b) $A = \{a, c, e, k, m\}$, $A/\alpha = aem|ck$,
- (c) $A = \{a, c, e, k, m\}$, $A/\alpha = ae|km|c$,
- (d) $A = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8\}$, $A/\alpha = 123|45|67|8$.

Van-e α -nak komplementuma $\text{Eq}(A)$ -ban? Egyértelmű-e a komplementum, ha létezik.

Részalgebrák

8. Feladat. Legyen $A = \{a, b, c, d\}$ és $\mathbf{A} = (A; *)$, ahol $*$ az alábbi kétváltozós művelet:

	<table style="border-collapse: collapse; margin: auto;"> <tr><td style="border-right: 1px solid black; padding: 2px 5px;">$*$</td><td style="padding: 2px 5px;">a</td><td style="padding: 2px 5px;">b</td><td style="padding: 2px 5px;">c</td><td style="padding: 2px 5px;">d</td></tr> <tr><td style="border-right: 1px solid black; padding: 2px 5px;">a</td><td style="padding: 2px 5px;">a</td><td style="padding: 2px 5px;">b</td><td style="padding: 2px 5px;">c</td><td style="padding: 2px 5px;">d</td></tr> <tr><td style="border-right: 1px solid black; padding: 2px 5px;">b</td><td style="padding: 2px 5px;">b</td><td style="padding: 2px 5px;">a</td><td style="padding: 2px 5px;">d</td><td style="padding: 2px 5px;">c</td></tr> <tr><td style="border-right: 1px solid black; padding: 2px 5px;">c</td><td style="padding: 2px 5px;">c</td><td style="padding: 2px 5px;">d</td><td style="padding: 2px 5px;">a</td><td style="padding: 2px 5px;">b</td></tr> <tr><td style="border-right: 1px solid black; padding: 2px 5px;">d</td><td style="padding: 2px 5px;">d</td><td style="padding: 2px 5px;">c</td><td style="padding: 2px 5px;">b</td><td style="padding: 2px 5px;">a</td></tr> </table>	$*$	a	b	c	d	a	a	b	c	d	b	b	a	d	c	c	c	d	a	b	d	d	c	b	a	<table style="border-collapse: collapse; margin: auto;"> <tr><td style="border-right: 1px solid black; padding: 2px 5px;">$*$</td><td style="padding: 2px 5px;">a</td><td style="padding: 2px 5px;">b</td><td style="padding: 2px 5px;">c</td><td style="padding: 2px 5px;">d</td></tr> <tr><td style="border-right: 1px solid black; padding: 2px 5px;">a</td><td style="padding: 2px 5px;">a</td><td style="padding: 2px 5px;">b</td><td style="padding: 2px 5px;">c</td><td style="padding: 2px 5px;">c</td></tr> <tr><td style="border-right: 1px solid black; padding: 2px 5px;">b</td><td style="padding: 2px 5px;">a</td><td style="padding: 2px 5px;">b</td><td style="padding: 2px 5px;">c</td><td style="padding: 2px 5px;">c</td></tr> <tr><td style="border-right: 1px solid black; padding: 2px 5px;">c</td><td style="padding: 2px 5px;">d</td><td style="padding: 2px 5px;">d</td><td style="padding: 2px 5px;">b</td><td style="padding: 2px 5px;">b</td></tr> <tr><td style="border-right: 1px solid black; padding: 2px 5px;">d</td><td style="padding: 2px 5px;">c</td><td style="padding: 2px 5px;">d</td><td style="padding: 2px 5px;">b</td><td style="padding: 2px 5px;">a</td></tr> </table>	$*$	a	b	c	d	a	a	b	c	c	b	a	b	c	c	c	d	d	b	b	d	c	d	b	a	<table style="border-collapse: collapse; margin: auto;"> <tr><td style="border-right: 1px solid black; padding: 2px 5px;">$*$</td><td style="padding: 2px 5px;">a</td><td style="padding: 2px 5px;">b</td><td style="padding: 2px 5px;">c</td><td style="padding: 2px 5px;">d</td></tr> <tr><td style="border-right: 1px solid black; padding: 2px 5px;">a</td><td style="padding: 2px 5px;">b</td><td style="padding: 2px 5px;">c</td><td style="padding: 2px 5px;">c</td><td style="padding: 2px 5px;">c</td></tr> <tr><td style="border-right: 1px solid black; padding: 2px 5px;">b</td><td style="padding: 2px 5px;">b</td><td style="padding: 2px 5px;">b</td><td style="padding: 2px 5px;">b</td><td style="padding: 2px 5px;">b</td></tr> <tr><td style="border-right: 1px solid black; padding: 2px 5px;">c</td><td style="padding: 2px 5px;">c</td><td style="padding: 2px 5px;">b</td><td style="padding: 2px 5px;">c</td><td style="padding: 2px 5px;">c</td></tr> <tr><td style="border-right: 1px solid black; padding: 2px 5px;">d</td><td style="padding: 2px 5px;">d</td><td style="padding: 2px 5px;">c</td><td style="padding: 2px 5px;">b</td><td style="padding: 2px 5px;">d</td></tr> </table>	$*$	a	b	c	d	a	b	c	c	c	b	b	b	b	b	c	c	b	c	c	d	d	c	b	d	<table style="border-collapse: collapse; margin: auto;"> <tr><td style="border-right: 1px solid black; padding: 2px 5px;">$*$</td><td style="padding: 2px 5px;">a</td><td style="padding: 2px 5px;">b</td><td style="padding: 2px 5px;">c</td><td style="padding: 2px 5px;">d</td></tr> <tr><td style="border-right: 1px solid black; padding: 2px 5px;">a</td><td style="padding: 2px 5px;">b</td><td style="padding: 2px 5px;">a</td><td style="padding: 2px 5px;">c</td><td style="padding: 2px 5px;">d</td></tr> <tr><td style="border-right: 1px solid black; padding: 2px 5px;">b</td><td style="padding: 2px 5px;">b</td><td style="padding: 2px 5px;">a</td><td style="padding: 2px 5px;">d</td><td style="padding: 2px 5px;">b</td></tr> <tr><td style="border-right: 1px solid black; padding: 2px 5px;">c</td><td style="padding: 2px 5px;">a</td><td style="padding: 2px 5px;">c</td><td style="padding: 2px 5px;">d</td><td style="padding: 2px 5px;">c</td></tr> <tr><td style="border-right: 1px solid black; padding: 2px 5px;">d</td><td style="padding: 2px 5px;">c</td><td style="padding: 2px 5px;">b</td><td style="padding: 2px 5px;">c</td><td style="padding: 2px 5px;">c</td></tr> </table>	$*$	a	b	c	d	a	b	a	c	d	b	b	a	d	b	c	a	c	d	c	d	c	b	c	c
$*$	a	b	c	d																																																																																																				
a	a	b	c	d																																																																																																				
b	b	a	d	c																																																																																																				
c	c	d	a	b																																																																																																				
d	d	c	b	a																																																																																																				
$*$	a	b	c	d																																																																																																				
a	a	b	c	c																																																																																																				
b	a	b	c	c																																																																																																				
c	d	d	b	b																																																																																																				
d	c	d	b	a																																																																																																				
$*$	a	b	c	d																																																																																																				
a	b	c	c	c																																																																																																				
b	b	b	b	b																																																																																																				
c	c	b	c	c																																																																																																				
d	d	c	b	d																																																																																																				
$*$	a	b	c	d																																																																																																				
a	b	a	c	d																																																																																																				
b	b	a	d	b																																																																																																				
c	a	c	d	c																																																																																																				
d	c	b	c	c																																																																																																				

Határozzuk meg az $\mathbf{A}$ algebra részalgebráinak $\text{Sub}(\mathbf{A})$ halmazát, majd rajzoljuk fel a $(\text{Sub}(\mathbf{A}); \subseteq)$ részbenrendezett halmaz Hasse-diagramját.

Az $\mathbf{A}$ algebra **monounér**, ha egyetlen egyváltozós alapl művelete van. Ha $A = \{1, 2, \dots, n\}$ ($n \in \mathbb{N}$), akkor

$$\begin{pmatrix} 1 & 2 & \dots & n \\ a_1 & a_2 & \dots & a_n \end{pmatrix}$$

jelöli az $A \rightarrow A$, $k \mapsto a_k$ ($k = 1, 2, \dots, n$) unér műveletet.

9. Feladat. Határozzuk meg az $\mathbf{A} = (A; f)$ monounér algebra részalgebráinak $\text{Sub}(\mathbf{A})$ halmazát.

- (a) $A = \{1, 2, 3, 4, 5\}$, $f = \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 & 4 & 5 \\ 2 & 3 & 4 & 5 & 4 \end{pmatrix}$
- (b) $A = \{1, 2, 3, 4, 5\}$, $f = \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 & 4 & 5 \\ 4 & 4 & 4 & 5 & 4 \end{pmatrix}$
- (c) $A = \{1, 2, 3, 4, 5\}$, $f = \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 & 4 & 5 \\ 3 & 3 & 4 & 5 & 4 \end{pmatrix}$
- (d) $A = \{1, 2, 3, 4, 5\}$, $f = \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 & 4 & 5 \\ 4 & 3 & 4 & 5 & 4 \end{pmatrix}$
- (e) $A = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7\}$, $f = \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 & 4 & 5 & 6 & 7 \\ 4 & 4 & 5 & 7 & 6 & 7 & 5 \end{pmatrix}$
- (f) $A = \{1, 2, 3, 4, 5\}$, $f = \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 & 4 & 5 \\ 2 & 3 & 2 & 3 & 5 \end{pmatrix}$

Rajzoljuk fel a $(\text{Sub}(\mathbf{A}); \subseteq)$ részbenrendezett halmaz Hasse-diagramját.